PADOMES LĒMUMS (ES) 2017/985

(2016. gada 8. augusts),

ar ko Portugālei pieprasa veikt pasākumus budžeta deficīta samazināšanai, kuru uzskata par nepieciešamu, lai novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 126. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

tā kā:

(1) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 126. pantu dalībvalstīm jāizvairās no pārmērīga valdības budžeta deficīta.

(2) Stabilitātes un izaugsmes pakta pamatā ir mērķis panākt stabilu valdības finansiālo stāvokli, kas ir veids, kā stiprināt priekšnosacījumus cenu stabilitātei un spēcīgai, ilgtspējīgai izaugsmei, kura ir labvēlīga jaunu darbvietu radīšanai. Stabilitātes un izaugsmes pakts ietver Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ([1]), kas pieņemta, lai veicinātu pārmērīgu vispārējās valdības budžeta deficītu tūlītēju novēršanu.

(3) Saskaņā ar LESD 126. panta 6. punktu Padome 2009. gada 2. decembrī nolēma, ka Portugālē ir pārmērīgs budžeta deficīts, un saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. pantu sniedza ieteikumu novērst pārmērīgo budžeta deficītu ne vēlāk kā līdz 2013. gadam. Pamatojoties uz Portugāles iestāžu finansiālā atbalsta sniegšanas lūgumu, kas bija adresēts Savienībai, dalībvalstīm, kuru valūta ir euro, un Starptautiskajam Valūtas fondam (SVF), Padome Portugālei piešķīra finansiālo atbalstu ([2]). Starp Komisiju un Portugāles iestādēm 2011. gada 17. maijā tika parakstīts saprašanās memorands par īpašiem ekonomikas politikas nosacījumiem ("saprašanās memorands"). Kopš tā laika Padome, pamatojoties uz LESD 126. panta 7. punktu, ir sniegusi divus jaunus, Portugālei paredzētus ieteikumus (2012. gada 9. oktobrī un 2013. gada 21. jūnijā), ar kuriem pārmērīga budžeta novēršanai noteikto termiņu pagarināja attiecīgi līdz 2014. un 2015. gadam. Abos ieteikumos Padome secināja, ka Portugāle ir veikusi efektīvus pasākumus, taču ir norisinājušies negaidīti nelabvēlīgi ekonomikas notikumi, kas lielā mērā negatīvi ietekmējuši valdības finansiālo stāvokli ([3]).

(4) Saskaņā ar LESD 126. panta 8. punktu Padome 2016. gada 12. jūlijā nolēma, ka Portugāle nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikumu.

(5) Ja faktiskā informācija atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 479/2009 liecina par to, ka iesaistītā dalībvalsts nav novērsusi pārmērīgu budžeta deficītu termiņā, kas noteikts saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu sniegtajā ieteikumā, Padomei būtu nekavējoties jāpieņem lēmums saskaņā ar LESD 126. panta 9. punktu.

(6) Komisija 2016. gada pavasara prognozē paredz mērenu Portugāles ekonomikas atveseļošanos. Paredzēts, ka 2016. gadā reālais IKP pieaugs par 1,5 % (tāpat kā 2015. gadā), ko galvenokārt veicina iekšzemes pieprasījums, ņemot vērā, ka joprojām pastāv liela makroekonomiskā nelīdzsvarotība. Paredzams, ka privātais patēriņš zaudēs dinamiku 2016. gadā, ņemot vērā lielākus netiešos nodokļus un enerģijas cenu inflācijas nelielu palielināšanos. Nav prognozēts, ka vidējā termiņā turpināsies ilglietojuma preču patēriņa liels pieaugums, kas reģistrēts 2015. gada pirmajā pusē, jo tiek prognozēts, ka joprojām augstais bezdarba līmenis un parāda līmenis turpinās palielināt spiedienu uz mājsaimniecību ietaupījumiem. Uzņēmējdarbības investīcijas jau ievērojami palēninājās 2015. gada otrajā pusē, un nav paredzams, ka drīzumā tās sasniegs iepriekšējos izaugsmes rādītājus, neraugoties uz salīdzinoši augsto jaudas izmantojuma rādītāju. Paredzams, ka kopējās investīcijas mazliet palielināsies 2017. gadā, izmantojot ES struktūrfondu atbalstu un uzlabojot finansēšanas nosacījumus. Tiek prognozēts, ka

([1]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

([2]) Padomes Īstenošanas lēmums 2011/344/ES (2011. gada 30. maijs) par Savienības finanšu palīdzības piešķiršanu Portugālei (OV L 159, 17.6.2011., 88. lpp.).

([3]) Visi dokumenti saistībā ar pārmērīga deficīta novēršanas procedūru Portugālē ir atrodami šeit: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/portugal_en.htm

eksporta apjoms palielināsies atbilstoši ārējam pieprasījumam, bet imports joprojām būs lielāks nekā eksports. Tā rezultātā tiek prognozēts, ka neto tirdzniecības ieguldījums IKP pieaugumā saglabāsies nedaudz negatīvs, kaut arī ievērojami mazākā mērā nekā 2015. gadā. Paredzams, ka galvenokārt lielāku netiešo nodokļu dēļ saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) inflācija 2016. gadā pieaugs līdz 0,7 %. Kaut arī kopš pavasara prognozes publicēšanas lejupslīdes riski ir palielinājušies, dati par 2016. gada pirmo ceturksni un provizoriskā informācija par otro ceturksni kopumā apstiprina prognozi atlikušajam gadam.

(7) Komisijas 2016. gada pavasara prognozē ir paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2016. gadā samazināsies līdz 2,7 % no IKP. 2016. gada budžeta, kas stājās spēkā 2016. gada 31. martā, mērķis ir deficīts 2,2 % apmērā no IKP, un to apstiprināja 2016. gada stabilitātes programmā. Atšķirība starp valdības mērķi un Komisijas prognozēm ir saistītas ar to, ka Komisijas makroekonomikas scenārijs ir mazāk optimistisks, kas paredz mazākus nodokļu ieņēmumus un lielākus sociālos izdevumus, kā arī ar to, ka Komisijas novērtējums ir piesardzīgāks attiecībā uz dažu konsolidācijas pasākumu ietekmi, jo īpaši attiecībā uz plānotajiem starppatēriņa ietaupījumiem un citiem kārtējiem izdevumiem. Saskaņā ar Komisijas 2016. gada pavasara prognozi vispārējās valdības budžeta deficīts 2017. gadā turpinās samazināties līdz 2,3 % no IKP. Prognozētais uzlabojums lielākoties ir saistīts ar deficītu uzlabojošu vienreizēju darījumu, kurš saistīts ar sagaidāmo *Banco Privado Português* (*BPP*) bankas garantijas atgūšanu, kas sasniedz aptuveni 0,25 % no IKP. Ja ņem vērā šā vienreizējā darījuma ietekmi uz budžetu, budžeta deficītam 2017. gadā būtu jāsasniedz 2,6 % no IKP. Pamatojoties uz Komisijas novērtējumu par ieguvumiem no pasākumiem, kas norādīti 2016. gada budžetā un 2016. gada stabilitātes programmā, paredzams, ka saskaņā ar Komisijas 2016. gada pavasara prognozi strukturālais deficīts palielināsies par 0,25 % no IKP gan 2016., gan 2017. gadā.

(8) Valdības vidējā bruto parāda attiecība pret IKP visumā stabilizējās laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam, sasniedzot 129,2 % 2013. gadā, 130,2 % 2014. gadā un 129,0 % 2015. gadā. Ņemot vērā ievērojamu parādu samazinošu krājumu plūsmas korekciju 2016. gadā un primāro pārpalikumu, kas tika saglabāts, Komisija 2016. gada pavasara prognozē paredzēja, ka parāda attiecība samazināsies līdz 126 % no IKP 2016. gadā un pēc tam – līdz 124,5 % no IKP 2017. gadā. Nešķiet, ka Portugāle saskarsies ar fiskālā stresa riskiem īstermiņā, lai gan īstermiņa problēmas nav izslēdzamas (problēmas, kas izriet no valsts bruto un neto parāda, bruto finansējuma vajadzībām, starptautisko investīciju bilances saldo, kā arī no ienākumus nenesošu aizdevumu daļas līmeņa un izmaiņām vai banku sistēmas vispārējām kapitāla vajadzībām). Savukārt vidējā termiņā riski šķiet nozīmīgi, ņemot vērā augsto parādu līmeni un parāda attiecības lielo jutīgumu pret iespējamu procentu likmju paaugstināšanu un pret negatīvas nominālās palielināšanās triecieniem. Ilgtermiņā ar nosacījumu, ka tiek pastāvīgi saglabāta atbilstoša strukturālā primārā bilance, risks attiecībā uz ilgtspējību ir zems, ņemot vērā iepriekš īstenotās pensiju reformas.

(9) Saskaņā ar fiskālās politikas pasākumiem, kas veikti 2016. gada budžetā, vispārējās valdības budžeta deficīts 2016. gadā būtu zemāks par 3 % no IKP. Tomēr saskaņā ar Komisijas 2016. gada pavasara prognozi drošības rezerve pret Līgumā noteiktās atsauces vērtības pārsniegšanu ir neliela. Ņemot vērā lielo nenoteiktību par ekonomikas un budžeta situācijas attīstību, budžeta mērķis, kas ieteicams korekcijas gadā, būtu jānosaka tādā līmenī, kas skaidri ir zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, t. i., 3 % no IKP, lai garantētu pārmērīga budžeta deficīta situācijas noturīgu korekciju noteiktajā termiņā.

(10) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 5. pantu savā lēmumā pieprasīt veikt budžeta deficīta samazināšanas pasākumus saskaņā ar LESD 126. panta 9. punktu Padomei ir jāpieprasa, lai dalībvalsts sasniedz gada budžeta mērķus, kuri, pamatojoties uz pieprasījuma pamatā esošo prognozi, atbilst minimālam gada uzlabojumam vismaz 0,5 % apmērā no IKP tās cikliski koriģētajā bilancē, neskaitot vienreizējos un citus pagaidu pasākumus. Tā kā minētais lēmums tiek pieņemts gada otrajā pusē un ņemot vērā pašreizējo Komisijas pavasara prognozi, nemainīga strukturālā bilance 2016. gadā sniegtu pietiekamu drošības rezervi, lai noturīgi novērstu pārmērīgo budžeta deficītu.

(11) Tāpēc, lai veiktu ticamu un ilgtspējīgu korekciju, Portugālei 2016. gadā būtu jāpanāk vispārējās valdības budžeta deficīts 2,5 % apmērā no IKP, kas atbilst nemainīgai strukturālajai bilancei attiecībā uz 2015. gadu. Minētajos budžeta mērķos ņem vērā vajadzību kompensēt fiskālās konsolidācijas otrās kārtas ietekmi uz valsts finansēm, ietekmējot ekonomiku kopumā.

(12) Deficīta mērķī, kas noteikts ierosinātajā korekcijas gaitā, nav iekļauta banku potenciālo atbalsta pasākumu iespējamā tiešā fiskālā ietekme 2016. gada otrajā pusē. Tā iemesls ir tāds, ka pastāv liela nenoteiktība attiecībā uz šo pasākumu efektīvu īstenošanu un statistisko uzskaiti, un attiecīgi arī uz to iespējamo ietekmi uz budžeta deficītu un parādu. Īstenojot jebkādus potenciālus banku nozares atbalsta pasākumus, būtu jācenšas cik vien iespējams samazināt fiskālo ietekmi, lai nodrošinātu parāda atmaksājamību.

(13) Lai sasniegtu ierosinātajā korekcijas gaitā paredzētos budžeta mērķus, papildu konsolidācijas pasākumi, kuru lēstā ietekme ir 0,25 % no IKP 2016. gadā, tika uzskatīti par nepieciešamiem, ņemot vērā strukturālo pasliktināšanos, kas konstatēta Komisijas 2016. gada pavasara prognozē. Konkrēti, Portugālei ir jāīsteno pasākumi, kas iekļauti 2016. gada budžetā, kā arī izdevumu kontroles mehānisms attiecībā uz preču un pakalpojumu publiskajiem iepirkumiem, kas pašlaik ir akcentēts 2016. gada stabilitātes programmā. Šie ietaupījumi būtu jāpapildina ar citiem strukturāla rakstura pasākumiem, kuri būtu vērsti uz ieņēmumiem un kuru mērķis ir palielināt ieņēmumus no netiešajiem nodokļiem, paplašinot nodokļu bāzi un samazinot nodokļu izdevumus. Viens veids tā sasniegšanai būtu joprojām plaši izmantoto samazināto PVN likmju korekcija.

(14) Turklāt Portugālei būtu jāpastiprina strukturālās reformas, lai uzlabotu konkurētspēju un ilgtspējīgu ilgtermiņa izaugsmi saskaņā ar Padomes ieteikumiem, kuri Portugālei tika adresēti saistībā ar Eiropas pusgadu, un jo īpaši tiem, kuri saistīti ar tās pārmērīgās makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanu. Jo īpaši ir vajadzīgi papildu fiskāli strukturāli pasākumi, lai stiprinātu Portugāles publisko finanšu izturētspēju. Pārskatītā Budžeta pamatlikuma un Saistību kontroles likuma savlaicīga un stingra īstenošana, kā arī turpmāki uzlabojumi ieņēmumu iekasēšanā un izdevumu kontrolē var ievērojami palīdzēt sasniegt un saglabāt stabilu fiskālo stāvokli. Portugālei būtu jāiesniedz skaidrs grafiks un jāīsteno pasākumi, lai pilnībā segtu kavētos maksājumus un uzlabotu veselības aprūpes sistēmas efektivitāti, samazinātu pensiju sistēmas atkarību no budžeta pārvietojumiem un nodrošinātu fiskālos ietaupījumus saistībā ar valstij piederošu uzņēmumu pārstrukturēšanu.

(15) Saskaņā ar LESD 126. panta 9. punktu Padome kā daļu no tās lēmuma izdot pieprasījumu saskaņā ar minēto noteikumu var lūgt attiecīgo dalībvalsti iesniegt ziņojumus par korekciju pasākumiem saskaņā ar konkrētu grafiku. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 5. panta 1.a punktu dalībvalstij ziņojumā būtu jānorāda valdības izdevumu un ieņēmumu mērķi un jāprecizē fiskālās politikas pasākumi gan izdevumu, gan ieņēmumu jomā, kā arī informācija par politikas pasākumiem, kas veikti, reaģējot uz konkrētiem Padomes ieteikumiem. Lai atvieglotu šajā lēmumā ietverto ieteikumu īstenošanas termiņa kontroli, kā arī pārmērīgā budžeta deficīta novēršanas termiņa kontroli, Portugālei šāds ziņojums būtu jāiesniedz līdz 2016. gada 15. oktobrim vienlaikus ar tās 2017. gada budžeta plāna projektu.

(16) Tajā pašā termiņā, proti, līdz 2016. gada 15. oktobrim, Portugālei būtu arī jāiesniedz ekonomiskās partnerības programma saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 473/2013 ([1]) 9. panta 1. punktu un 17. panta 2. punktu. Ekonomiskās partnerības programmā būtu jāapraksta politikas pasākumi un strukturālās reformas, kas ir vajadzīgas, lai nodrošinātu efektīvu un noturīgu pārmērīga budžeta deficīta korekciju, izstrādājot valsts reformu programmu un stabilitātes programmu un pilnībā ņemot vērā Padomes ieteikumus par ekonomikas un nodarbinātības politikas integrēto pamatnostādņu īstenošanu.

(17) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 473/2013 10. pantu Portugālei būtu arī jāsniedz ziņojums Komisijai un Ekonomikas un finanšu komitejai atbilstoši specifikācijām, kas noteiktas Komisijas Deleģētajā regulā (ES) Nr. 877/2013 ([2]). Pirmo reizi ziņojums būtu jāiesniedz līdz 2017. gada 15. janvārim un pēc tam – ik pēc trim mēnešiem,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Portugāle līdz 2016. gadam novērš pašreizējo pārmērīga budžeta deficīta situāciju.

2. Portugāle 2016. gadā samazina vispārējās valdības budžeta deficītu līdz 2,5 % no IKP. Šis mērķis neietver banku potenciālo atbalsta pasākumu radīto tiešo ietekmi. Šis uzlabojums vispārējās valdības budžeta deficītā atbilst nemainīgai strukturālajai bilancei attiecībā uz 2015. gadu, pamatojoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozi. Portugāle izmanto arī visus neparedzētos ieņēmumus, lai paātrinātu deficīta un parāda samazināšanu.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 473/2013 (2013. gada 21. maijs) par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eurozonas dalībvalstīs (OV L 140, 27.5.2013., 11. lpp.).

([2]) Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 877/2013 (2013. gada 27. jūnijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eurozonas dalībvalstīs (OV L 244, 13.9.2013., 23. lpp.).

3. Papildus ietaupījumiem, kas jau ir iekļauti Komisijas 2016. gada pavasara prognozē, Portugāle pieņem un pilnībā īsteno konsolidācijas pasākumus 0,25 % apmērā no IKP 2016. gadā. Konkrēti, Portugāle pilnībā īsteno konsolidācijas pasākumus, kas iekļauti 2016. gada budžetā, tostarp stabilitātes programmā izcelto papildu izdevumu kontroles mehānismu attiecībā uz preču un pakalpojumu publiskajiem iepirkumiem. Lai īstenotu ieteiktos strukturālos centienus, Portugāle papildina šos ietaupījumus, veicot papildu strukturālus pasākumus.

4. Ja īstenotos riski attiecībā uz budžeta plānošanu, Portugāle ir gatava pieņemt turpmākus pasākumus. Fiskālās konsolidācijas pasākumi nodrošina vispārējās valdības bilances stabilu uzlabojumu izaugsmi veicinošā veidā.

5. Lai nodrošinātu publiskā sektora finanšu noturīgu uzlabojumu, Portugāle stingri īsteno Budžeta pamatlikumu un Saistību kontroles likumu un vēl vairāk uzlabo ieņēmumu iekasēšanu un izdevumu kontroli. Portugāle iesniedz skaidru grafiku un īsteno pasākumus, lai pilnībā segtu kavētos maksājumus un uzlabotu veselības aprūpes sistēmas efektivitāti, samazinātu pensiju sistēmas atkarību no budžeta pārvietojumiem un nodrošinātu fiskālos ietaupījumus saistībā ar valstij piederošu uzņēmumu pārstrukturēšanu.

2. pants

Padome nosaka termiņu līdz 2016. gada 15. oktobrim, līdz kuram Portugāle efektīvi rīkojas un iesniedz Padomei un Komisijai ziņojumu par pasākumiem, kas veikti, reaģējot uz šo lēmumu. Ziņojumā ietver valdības izdevumu un ieņēmumu mērķus un precizē diskrecionāros pasākumus gan izdevumu, gan ieņēmumu jomā, kā arī informāciju par darbībām, kas veiktas saskaņā ar 1. panta 5. punktu.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts Portugāles Republikai.

Briselē, 2016. gada 8. augustā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. LAJČÁK